

پایگاه اقتصادی - اجتماعی ارامنه استان اصفهان

مژده کیانی

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی
و عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

چکیده

در طی تاریخ، همواره جوامع، به اقلیت و اکثریت تقسیم شده‌اند. به دلیل آن که اقلیتها بخشی از جامعه هستند، پس لازم است تا شناخت کافی از وضعیت این بخش، در اختیار برنامه‌ریزان خرد و کلان جامعه قرار گیرد.

هدف اصلی این پژوهش، شناخت پایگاه اقتصادی - اجتماعی و فاصله اجتماعی ارامنه استان اصفهان با مسلمانان بوده است.

سابقه اقامت ارامنه در اصفهان بسیار طولانی است. به - دلیل ریشه‌های اعتقادی و مذهبی، همواره رابطه متقابل آرام،

بین ارامنه و مسلمانان وجود داشته است. با توجه به رابطه مسالمت‌آمیز و بدون تنش ارامنه و مسلمانان، سؤال اساسی این است که فاصله اجتماعی بین ارامنه و مسلمانان چقدر است؟ پایگاه اقتصادی اجتماعی ارامنه چه وضعیتی دارد؟ فاصله اجتماعی از جمله متغیرهای است که در مشارکت سیاسی اجتماعی اقلیتها و گروه‌های مذهبی تأثیرگذار است.

مقدمه

تقریباً تمامی جوامع، به جامعه اقلیت و اکثریت تقسیم

جدول شماره ۱- توزیع پاسخگویان برحسب جنسیت

نسبی	مطلق	فراوانی جنسیت
۴۳/۶	۲۵۳	مرد
۵۶/۴	۳۲۷	زن
۱۰۰	۵۸۰	جمع

اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.

فرضیات جزئی

- ۱- بین تحصیلات و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۲- بین درآمد و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۳- بین محل سکونت و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۴- بین وضعیت تأهل و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۵- بین محل و سکونت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۶- بین سن، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- ۷- بین جنسیت و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار آماری وجود دارد.

روش تحقیق

نوع روش تحقیق، پیمایشی است؛ زیرا بررسی زمینه‌یابی به جهت استفاده از پرسشنامه امکان دستیابی را به اطلاعات اولیه فراهم می‌کند. مصاحبه و تحقیق کتابخانه‌ای و پیمایشی با استفاده از پرسشنامه، از جمله فنون جمع‌آوری اطلاعات هستند. از طیف بوگاردوس در پرسشنامه برای سنجش فاصله اجتماعی استفاده شده است.

آمار جمعیت ارامنه جلفای اصفهان و شاهین شهر به عنوان مناطق شهری و بوئین و میانداشت، زرنه، خویگان و

شده‌اند. مفهوم فاصله اجتماعی از مفاهیم نزدیک به مفهوم اقلیت است. اغلب، اصطلاح فاصله اجتماعی برای سنجش درجه صمیمیت ممکن در روابط اجتماعی گروه‌های مختلف نژادی و قومی و رابطه بین اعضای آنها به کار می‌رود. مفهوم فاصله اجتماعی برای آن به کار می‌رود تا میزان احساس نزدیکی یا پذیرش که اعضای یک گروه در قبال گروه دیگر دارند مورد سنجش قرار گیرد. پایگاه اقتصادی- اجتماعی با توجه به متغیرهای تشکیل دهنده آن یعنی تحصیلات، شغل، ثروت و درآمد در کنار عامل مهم مذهب، در فاصله اجتماعی گروه‌های اقلیتی مؤثر است.

اهداف تحقیق

شناخت پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی از مهمترین اهداف این پژوهش است. در این پژوهش، هدف اصلی، بررسی فاصله اجتماعی بین ارامنه و مسلمانان است. با توجه به سابقه ۴۰ ساله سکونت ارامنه در اصفهان، سنجش درجه نزدیکی یا پذیرش ارامنه و مسلمانان، بسیار مهم است.

چار چوب نظری

این پژوهش با تکیه بر تئوری‌های پارک، بوگاردوس و ماکس وبر تدوین شده است. جهت تبیین موضوع، تئوری پارک و بوگاردوس در زمینه فاصله اجتماعی و تئوری ماکس وبر در زمینه پایگاه اقتصادی و اجتماعی و قشر بندی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرضیات تحقیق

فرضیه اصلی، بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله

مناطق داران به عنوان مناطق روستایی بررسی خواهد شد. جمعاً جمعیت مناطق شهری و روستایی ۱۵ سال به بالای ارامنه استان اصفهان ۶۴۱۱ نفر است.

حجم نمونه با استفاده از فرمول تعیین حجم نمونه ۵۸۰ نفر برآورد شده است. شیوه نمونه‌گیری تصادفی و طبقه‌ای متناسب می‌باشد.

توصیف متغیرها

۵۶/۴٪ از جمعیت نمونه زن و ۴۳/۶٪ مرد می‌باشند. این ارقام با توجه به نسبت جمعیت زنان و مردان در کل جامعه آماری می‌باشد.

جدول شماره ۲- توزیع پاسخگویان بر حسب سن

نسبی	مطلق	فراوانی	گروه‌های سنی
۸/۸	۵۱		۱۵-۱۹
۸/۴	۴۹		۲۰-۲۴
۸/۸	۵۱		۲۵-۲۹
۱۲/۸	۷۴		۳۰-۳۴
۱۱/۴	۶۶		۳۵-۳۹
۱۱	۶۴		۴۰-۴۴
۱۰/۳	۶۰		۴۵-۴۹
۲۸/۴	۱۶۵		۵۰ سال بیشتر
۱۰۰	۵۸۰		جمع

جدول شماره ۳- توزیع پاسخگویان بر حسب محل سکونت

نسبی	مطلق	فراوانی	محل سکونت
۹۶/۶	۵۶۰		شهر
۳/۴	۲۰		روستا
۱۰۰	۵۸۰		جمع

۹۶/۶ درصد از پاسخگویان به شهر و ۳/۴٪ به روستا، تعلق داشته‌اند. این درصدها از نسبت شهرنشینی و روستانشینی ارامنه در استان اصفهان، تبعیت می‌کند.

جدول شماره ۴- توزیع پاسخگویان بر حسب مناطق مسکونی

نسبی	مطلق	فراوانی	منطقه مسکونی
۶۶/۶	۳۸۶		اصفهان
۳۰	۱۷۴		شاهین شهر
۳/۴	۲۰		روستا
۱۰۰	۵۸۰		جمع

۲۸/۴٪ یعنی بالاترین درصد، متعلق است به گروه سنی ۵۰ سال و بالاتر و کمترین درصد مربوط است به گروه‌های سنی ۱۵-۱۹ ساله، ۲۰-۲۴ ساله و ۲۵-۲۹ ساله با ۸/۸٪ با توجه به ساخت و توزیع سنی ارامنه در جامعه آماری، ساختار نمونه شکل گرفته است. در توزیع سنی جامعه آماری، گروه سنی ۵۰ سال و بیشتر، درصد بالایی را به خود اختصاص داده است.

جدول شماره ۵ - توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی - اجتماعی

نسبی	مطلق	فراوانی / پایگاه اقتصادی - اجتماعی
۷۱/۶	۴۱۵	پائین
۲۶/۹	۱۵۶	متوسط
۱/۶	۹	بالا
۱۰۰	۵۸۰	جمع

جدول شماره ۶ - توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی - اجتماعی

نسبی	مطلق	فراوانی / پایگاه اقتصادی - اجتماعی
۳۱/۱	۱۸۰	پائین
۵۳/۶	۳۱۱	متوسط پائین
۱۲/۹	۷۵	متوسط
۲/۲	۱۳	متوسط بالا
۰/۲	۱	بالا
۱۰۰	۵۸۰	جمع

جدول ۳۵ که پایگاه اقتصادی - اجتماعی به سه رده تقسیم شده است، حدود ۲۷٪ از پاسخگویان به طبقه متوسط تعلق دارند و کمترین درصد متعلق به طبقه بالا با ۱/۶٪ میباشد. به طور کلی، بالاترین درصد در هر دو جدول، متعلق به طبقه پایین و متوسط پایین می باشد. پایگاه اقتصادی اجتماعی ترکیبی از چند متغیر است که در مورد جمعیت نمونه، متغیر تحصیلات با ۴۱/۷٪ زیر دیپلم و ۵/۳٪ بیسواد (حدود ۴۷٪)، متغیر درآمد با حدود ۴۳٪، پاسخگویان زیر سقف درآمدی زیر ۱۰۰ هزار تومان و متغیر شغل با ۳۷/۱٪ مشاغل فنی - حرفه ای و آزاد و ۳۶/۵٪ مشاغل تولیدی و رانندگان وسایل نقلیه، بیشترین تأثیر را در شکل گیری طبقه پایین و متوسط پایین با درصد نسبتاً بالا، داشته است.

از ۹۶/۶ درصد پاسخگویان شهرنشین، ۶۶/۶٪ از پاسخگویان در اصفهان و ۳۰٪ در شاهین شهر، سکونت داشته اند. این درصدها با توجه به نسبت توزیع جمعیت در شاهین شهر و اصفهان شکل گرفته است. با توجه به جدول فوق ۷۱/۶٪ از پاسخگویان به پایگاه اقتصادی اجتماعی پائین تعلق دارند. همچنین با توجه به جدول شماره ۱۰، ۳۱٪ از پاسخگویان به پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین تعلق دارند. ۵۳/۶٪ از پاسخگویان دارای پایگاه اقتصادی - اجتماعی متوسط پایین می باشند. حدود ۱۳٪ از پاسخگویان متعلق به طبقه متوسط هستند، پایگاه اقتصادی - اجتماعی متوسط بالا و بالا به ترتیب با ۲/۲ و ۰/۲ درصد کمترین درصد را دارا هستند. طبق تقسیم بندی

آزمون فرضیات

H_1 : بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.

H_0 : بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود ندارد.

۳۹۹ پاسخگوی شهری و ۱۶ پاسخگوی روستایی به طبقه پایین اقتصادی- اجتماعی تعلق دارند.

۱۵۲ پاسخگوی شهری و ۴ پاسخگوی روستایی به طبقه متوسط، تعلق دارند. در بین پاسخگویان روستایی، طبقه بالای اقتصادی- اجتماعی مشاهده نشده است.

جدول شماره ۷- توزیع پاسخگویان برحسب پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی

جمع	پایگاه اقتصادی - اجتماعی				پایگاه اقتصادی - اجتماعی فاصله اجتماعی	
	بالا	متوسط بالا	پایین متوسط	پائین متوسط		
۱۲۳		۲	۱۰	۵۸	۵۳	کم
۴۱۳	۱	۹	۶۰	۲۲۹	۱۱۴	متوسط
۴۴		۲	۵	۲۴	۱۳	زیاد
۵۸۰	۱	۱۳	۷۵	۳۱۱	۱۸۰	جمع
Tau c=0/027 Gamma=0/099 Sig= 0/281					مشخصات آماری	

با توجه به سطح معنی دار ($\text{Sig} = ۰/۶۳۹$) تفاوت آماری بین محل سکونت و پایگاه اقتصادی- اجتماعی مشاهده نشده است. بنابراین فرضیه H_1 رد می‌شود و فرضیه H_0 اثبات می‌شود.

H_1 : بین وضعیت تأهل و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.

H_0 : بین وضعیت تأهل و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه معنی داری وجود ندارد.

۳۱۵ نفر از پاسخگویان متأهل به قشر پائین تعلق دارند. حالیکه ۸۰ نفر از پاسخگویان مجرد به قشر پائین تعلق دارند. به‌رغم اینکه وضعیت تأهل متغیر نبوده است که در جمعیت

۲۲۹ نفر از پاسخگویان طبقه متوسط پایین و ۱۱۴ نفر از پاسخگویان طبقه پایین، دارای فاصله اجتماعی متوسط بوده‌اند. بیشترین فراوانیهای تمام طبقات اقتصادی- اجتماعی به فاصله اجتماعی متوسط تعلق دارد.

با توجه به سطح معنی دار ($\text{sig} = ۰/۲۸۱$) رابطه معنی دار آماری بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی، وجود ندارد.

H_1 : بین محل سکونت و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه وجود دارد.

H_0 : بین محل سکونت و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه وجود ندارد.

جدول شماره ۸- توزیع پاسخگویان برحسب محل سکونت و پایگاه اقتصادی- اجتماعی

جمع	محل سکونت		پایگاه اقتصادی- اجتماعی
	روستا	شهر	
۴۱۵	۱۶	۳۹۹	پایین
۱۵۶	۴	۱۵۲	متوسط
۹		۹	بالا
۵۸۰	۲۰	۵۶۰	جمع
Tau c=0/894 Gamma=2 Sig=0/639			مشخصات آماری

جدول شماره ۹- توزیع پاسخگویان برحسب وضعیت تأهل و پایگاه اقتصادی- اجتماعی

جمع	وضعیت تأهل				وضعیت تأهل پایگاه اقتصادی- اجتماعی
	بدون همسر بر اثر فوت همسر	مطلقه	متاهل	مجرد	
۴۱۵	۱۹	۱	۳۱۵	۸۰	پائین
۱۵۶	۲		۶۸	۸۶	متوسط
۹			۵	۴	بالا
۵۸۰	۲۱	۱	۳۸۸	۱۷۰	جمع
				Sig=0/000 Df= 6 $X^2 = ۷۲/۴۳۷$	مشخصات آماری

نمونه نسبت آن لحاظ شود، ولی در مقایسه با متاهلین، پاسخگویان مجرد، بیشتر به طبقه متوسط تعلق دارند. با توجه به سطح معنی داری (sig=۰/۰۰۰) رابطه بین وضعیت تأهل و پایگاه اقتصادی- اجتماعی، کاملاً معنی دار است. همچنین با توجه به درجه آزادی ۶ و $X^2 = ۷۲/۴۳۷$ ، کی دو حاصل از آزمون بزرگ تراز کی دو حاصل از جدول می باشد، H_1 : بین سن و پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.

جدول شماره ۱۰- توزیع پاسخگویان برحسب سن و پایگاه اقتصادی- اجتماعی

جمع	سن								پایگاه اقتصادی- اجتماعی
	۱۵-۱۹	۲۰-۲۴	۲۵-۲۹	۳۰-۳۴	۳۵-۳۹	۴۹-۴۴	۴۵-۴۹	۵۰ سال و بیشتر	
۴۱۵	۲۳	۱۶	۲۰	۵۷	۴۷	۵۱	۵۲	۱۴۹	پائین
۱۵۶	۲۸	۳۱	۲۹	۱۶	۱۹	۱۳	۶	۱۴	متوسط
۹		۲	۲	۱			۲	۲	بالا
۵۸۰	۵۱	۴۹	۵۱	۷۴	۶۶	۶۴	۶۰	۱۶۵	جمع
									مشخصات آماری
									Sperman= 0/392 Tau-c= Kendell s 0/307 Sig=0/000 Df= 14 $X^2 = 126/819$

فاصله اجتماعی کم اختصاص داده است. رابطه معنی داری بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی، محل سکونت و فاصله اجتماعی برای روستا، وجود دارد. با توجه به سطح معنی- داری $\text{Sig} = 0.04$ ، درجه آزادی ۱ و $X^2 = 4/211$ ، کی دو حاصل از آزمون، از کی دو جدول بزرگتر است، $3/84 > 4/211$ ، بنابراین فرضیه H_1 صرفاً برای روستا اثبات می شود. در حالیکه این فرضیه برای شهر معنی داری نیست.

H_1 : بین جنسیت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
 H_0 : بین جنسیت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود ندارد.

۹۲ نفر از پاسخگویان مرد قشر متوسط پائین به فاصله اجتماعی متوسط تعلق دارند. ۱۳۷ نفر از پاسخگویان قشر متوسط پائین به فاصله اجتماعی متوسط تعلق دارند. در هر دو جنس فراوانی پاسخگویان متعلق به فاصله اجتماعی کم در مقایسه با فاصله اجتماعی زیاد، بیشتر است.

جدول شماره ۱۲- توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی به تفکیک جنسیت

جمع	فاصله اجتماعی			جنسیت پایگاه اقتصادی - اجتماعی
	کم	متوسط	زیاد	
۷۳	۲۳	۴۵	۵	مرد پائین
۱۳۲	۳۰	۹۲	۱۰	متوسط پائین
۳۹	۵	۳۲	۲	متوسط
۹	-	۷	۲	متوسط بالا
۲۵۳	۵۸	۱۷۶	۱۹	جمع
۱۰۷	۳۰	۶۹	۸	زن پائین
۱۷۹	۲۸	۱۳۷	۱۴	متوسط پائین
۳۶	۵	۲۸	۳	متوسط
۴	۲	۲	-	متوسط بالا
۱	-	۱	-	بالا
۳۲۷	۶۵	۲۳۷	۲۵	جمع

جدول شماره ۱۳- توزیع پاسخگویان بر حسب پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی به تفکیک سن

جمع	فاصله اجتماعی			سن پایگاه اقتصادی- اجتماعی
	زیاد	متوسط	کم	
				۱۵-۱۹
۲۳	-	۱۹	۴	پائین
۲۸	۱	۲۳	۴	متوسط
۵۱	۱	۴۲	۸	جمع
				۲۰-۲۴
۱۶	۵	۱۰	۱	پائین
۳۱	۵	۲۲	۴	متوسط
۲	-	۲	-	بالا
۴۹	۱۰	۳۴	۵	جمع
				۲۵-۲۹
۲۰	۱	۱۸	۱	پائین
۲۹	۲	۲۱	۶	متوسط
۲	-	۲	-	بالا
۵۱	۳	۴۱	۷	جمع
				۳۰-۳۴
۵۷	۳	۴۹	۵	پائین
۱۶	-	۱۲	۴	متوسط
۱	-	-	-	بالا
۷۴	۳	۶۲	۹	جمع
				۳۵-۳۹
۴۷	۴	۳۰	۱۳	پائین
۱۹	۱	۱۸	-	متوسط
۶۶	۵	۴۸	۱۳	جمع
				۴۰-۴۴
۵۱	۴	۳۹	۸	پائین
۱۳	۲	۹	۲	متوسط
۶۴	۶	۴۸	۱۰	جمع

منابع انگلیسی

- Bokatola Isse omanga, L'organismes ationdes Nation - unies et la protection des minorités, Emile Bruylant, Bruxelles, 1992.
- Bandura, Albert. (Ed.). (1977). social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: prentice - Hall, Inc.
- Bogardus, Emary s. (1958). Racial distance changes in the united states - duving the past thirty gears. -- Sociodgy and social Research, 43, (2).
- COSER, Lewis.A., Master of sociological thought, HARCOURT BRACE JOVANOVICH, INC, 1971.
- Eisenstadt shmuel Noah, the Absorption of Immigrants, London, 1954.
- Friedman s., Leprobleme des minorités ethniques et sa solution par Lautonomie et la Pesonnific-ation, universite Toulouse, these 1927, L.G.D.J, paris 1927.
- Garde paul, LES minontes, in le courier de UNESCO, paris juin 1993.
- Netting, Nancys. (1991). Chinese a loofness from groups: social distance deta from a city in British colmbia. sociology and social Research. 75.(2).
- Park, Robert E. (1924). The concept of social Distance: As applied to the study of racia relations. Journal of Applied sociology, 8, (July- August).
- Planhol de dex., Les Nations du prophete, Manuel géographique de politique musulman, Fayard, 1993.
- Soulier G. "Les Minorites et leurs droits depuis 1789" L, Harmattan, 1989.
- Vincent Nix, Jerry. "Assessing the Existence of social Distance avd southern university", May (1993), university of Mississipi.

با توجه به سطح معنی داری تفاوت آماری معنی داری بین پایگاه اقتصادی اجتماعی، جنسیت و فاصله اجتماعی وجود ندارد. برای مردان در سطح معنی داری $\text{Sig} = 0/09$ یعنی با اطمینان ۹۱٪ با درجه آزادی ۶ و $X^2 = 10/699$ رابطه بین پایگاه اقتصادی- اجتماعی، جنسیت و فاصله اجتماعی، معنی داری است. همچنین با توجه به اینکه کی دو حاصل از آزمون مساوی کی دو حاصل از جدول، $10/6 > 10/699$ ، بنابراین فرضیه فوق صرفاً برای مردان تأیید می شود و برای زنان عدم وجود رابطه اثبات می شود.

- H_1 : بین سن، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود دارد.
- H_0 : بین سن، پایگاه اقتصادی- اجتماعی و فاصله اجتماعی رابطه معنی دار وجود ندارد.

منابع

- فلسفی، نصرانه. زندگی شاه عباس اول. انتشارات علمی. چاپ ششم، تهران. ۱۳۷۵.
- کونن، بروس. درآمدی به جامعه شناسی. ترجمه محسن ثلاثی. نشر توتیا، چاپ اول تا ششم، فرهنگ معاصر، چاپ اول: توتیا / تابستان ۱۳۷۵.
- کوزر، نوبیس. زندگی و اندیشه بزرگان جامعه شناسی. ترجمه محسن ثلاثی، سخن، چاپ اول، تهران، ۱۳۶۸.
- گیدنز، آنتونی. جامعه شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. نشرنی، چاپ سوم، ۱۳۷۶.
- میناسیان، لئون. قدیمیترین اديار یا انکهای ارمنه در ایران، مجله هنر و مردم، تهران، آبان و آذر ۱۳۵۸، شماره ۱۹۳.
- هلاکویی، فرهنگ. جامعه امروز، نشر جلانی، چاپ اول، تهران، ۱۳۵۶.
- هزانه، پارسورماجیان. تاریخ ارمنستان، ترجمه محمد قاضی، نشر تاریخ ایران، تهران، ۱۳۶۶.
- هارایدا آرطون. آرسینه. ساخت و تحول جمعیت مسیحی ایران با تأکید بر جمعیت ارمنی، استاد راهنما، عطاء الله مهاجرانی، دانشگاه اصفهان، ۱۳۷۳.